

Avvikelserna utvecklar konst och vetenskap

Energi illustrerad av ett jättehjärta som mittpunkt i en anatomisk teater utgör ett bidrag i Artemis, Uppsalaprojektet som förenar konst och vetenskap.

Ett pulserande hjärta upptar huvuddelen av operationsbordet mitt i anatomiska teatern. Från den väldiga muskeln leds hundratals små kärl upp mot Gustavianums berömda kupol. De snor om varandra, går åt höger, snett åt vänster medan några fortsätter rakt upp. Alla vibrerar i takt med sitt enorma hjärtas ljud och rörelse. 60 slag i minuten, så många som avlyssnande läkare brukar nicka belåtet när de hör: ett friskt och starkt hjärta är en förutsättning för energi.

Föddes förra året

Och energi är vad denna installation, gjord av konstnären Eva Högberg, illustrerar. För andra året fortsätter konst- och vetenskapsprojektet Artemis (uppkallat efter naturens, fruktbarhetens, jaktens och månens gudinna) i Uppsala, denna omgång på temat energi.

Projektet föddes förra året, under kulturhuvudstadsåret. Med hjälp, bland annat av pengar från Framtidens kultur kunde idégivarna, Ragnhild Brodow och Carl G. Torstenson, genomföra sin idé att sammanföra konsten med Uppsalas verkliga kännemärke, nämligen universitetet, vetenskapen och forskarna.

Forskare och konstnär bildade projektpar. Resultatet av mötet visades på Gustavianum, Uppsalas universitetsmuseum, och Bror Hjorts hus. Därmed hade man också bokstavligen låtit konsten komma till den akademiska världen och den akademiska världen komma hem till konstnären.

Det första årets Artemis hade inget tema. Nu fortsätter projektet, men under ledord. Höstens är "energi", vårens "materia" och nästa höst kommer Artemis att inspireras av temat "ljus".

Pulsen i hjärtpunkten

Sedan i söndags pulserar Eva Högbergs energiska hjärta i museets hjärtpunkt. Impulsivare/forskare har varit Margareta Sanner, socialmedicinare och psykolog som undersöker reaktioner och tankar hos patienter som fått ett nytt hjärta intransplanterat.

- Jag hade länge drömt om att bygga ett hjärta, grunden för vårt liv och vår energi. Därför sökte jag en hjärtforskare när jag anmälde mig till projektet. Margareta Sanner och jag förstod varandra direkt, säger Eva Högberg.

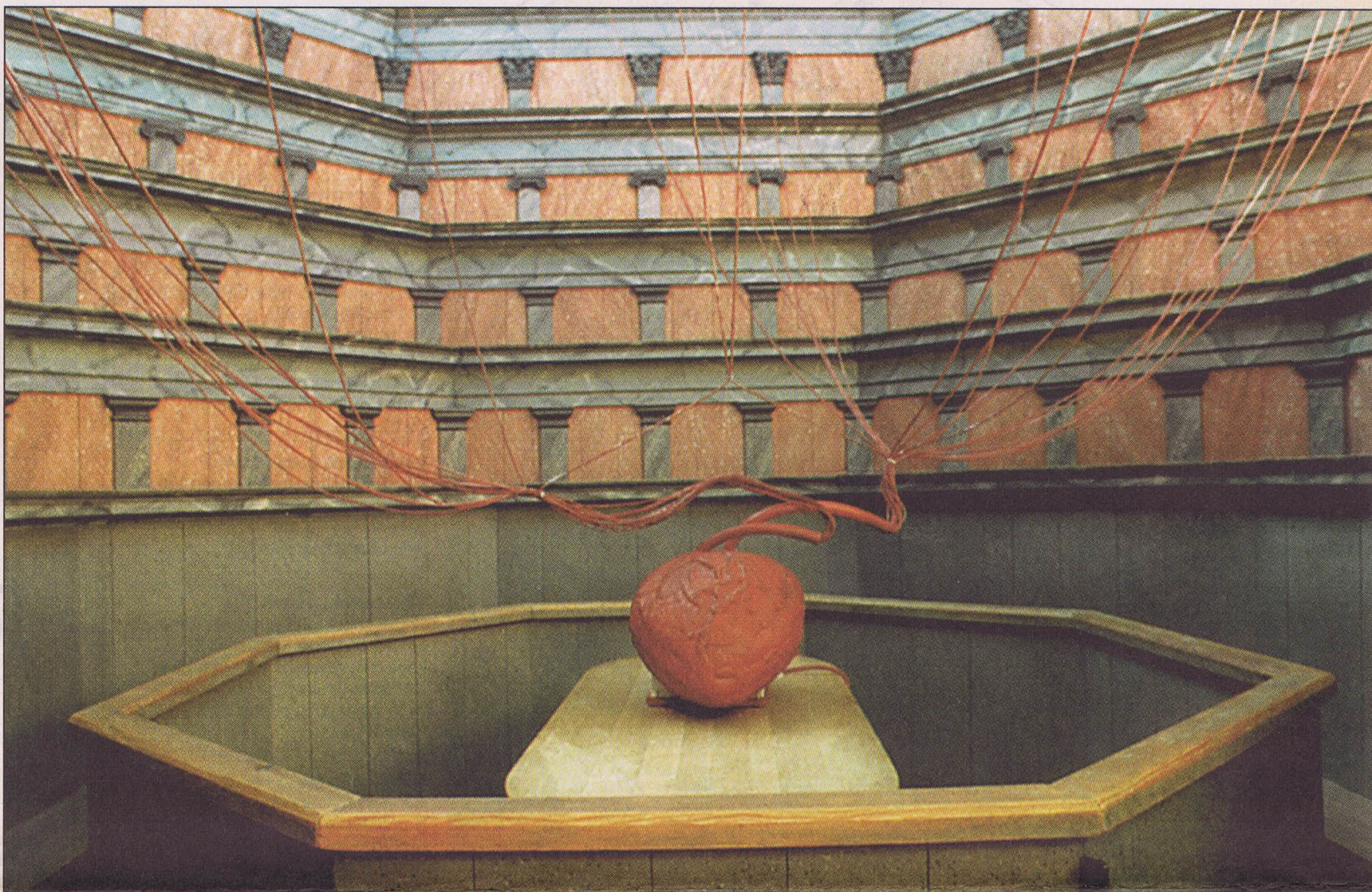


FOTO: VASILIS THEODOROU

Hjärtat i centrum. Eva Högbergs mjuka hjärta av skumplast omslutet av rött silikon vilar på en elektrisk pump som får det att röra sig som ett riktigt hjärta. Samtidigt har hon bandat ljudet av ett hjärta som slår samma takt.

Hennes mjuka hjärta av skumplast omslutet av rött silikon vilar på en elektrisk pump som får det att vidgas och dras samman, alltså pumpa som ett mänskligt hjärta. Samtidigt har hon bandat ljudet av ett hjärta som slår i samma takt.

P-O Larsson, konstnär, och Ulf Danielsson, docent i teoretisk fysik, presenterar parallellt projektet Anomali. Redan i trappan möts besökaren av gamla vita proppar, nu uttagna ur proppskåpet. Tre gånger tre bildar de en symmetrisk kontrast på den svartmarmorade bakgrunden.

En halvtrappalängre upp sitter en stor blå målning med en rutmönstrad glasplatta fäst på

mitten. I rutmönstret sitter en liten ilsket orangefärgad, räklignande figur.

Ett kammatecken?
- En anomali, förklarar P-O Larsson.

Det är just genom avvikelserna som såväl forskare som konstnär kan komma vidare. "Det som avfärdats som ett betydelselöst undantag kan vara det som förändrar allt", heter det också i den gemensamma presentationen av projektet.

- Ulf Danielsson och jag träffades flera gånger. Vi satt mest och pratade och berättade om våra arbeten och kom fram till att vi hade många beröringspunkter, förklarar P-O Larsson.

Han har tidigare själv varit mycket intresserad av kvantfysik. Nu fick han en rad tidningsartiklar av Ulf Danielsson som själv är mån om att vidarebefordra forskningen till en vidare krets. Han har bland annat undervisat i kursen Fysik för poeter och hans namn känns kanske igen av läsare av dessa sidor. Ulf Danielsson har också författat artiklar Under strecket.

Konstnärstemperament

Någon direkt inverkan på den konst som smyckar det vitrapade trapphuset har Ulf Danielsson inte haft. Universum och tiden, begrepp som forskaren försöker förstå via ma-

tematiken, är här avbildade genom ett konstnärstemperament. P-O Larsson tar inte bara hänsyn till faktiska kunskaper om vår tillvaro, hans komponenter innefattar även komposition, färg och balans.

Denna estetiska hållning är mindre tydlig i det tredje projektet i höstens omgång av Artemis. Konstnär är Bertil Jonsson. Han har byggt en eols-harpa, eller, mindre poetiskt, en vindorgel i trädgården till Bror Hjorts hus. Låter det vackert? Skaparen själv förklarar framt att bara älskare av mungigans gnälliga klang kan kalla ljudet för skönt.

Medan de två andra projekten har genomförts av konst-

närer som låtit sig inspireras av vetenskap är detta tredje verk, "Triol Upa" (där det första ordet syftar på de tre strängarna i harpan och de senare står för "utan personligt ansvar"), något som skapats i direkt samarbete mellan konstnären Bertil Jonsson, forskaren Monica Veszelei, som ägnar sig åt det fasta tillståndets fysik, samt Karl Marklund, dataexpert, som även står för musikkunskapen.

Idén är att omvandla vindens energi till ljud. Tre trådar belastade med noder och avslutade med enkla mikrofoner framkallar ljud efter vindstyrka.

Åskmaskin i trädgården

Bertil Jonsson medverkar för andra gången i Artemis. Förra året byggde han en åskmaskin i trädgården. Med bland annat ett hjul och vatten synliggjorde han de spänningar som blir blixtrar. Men årets insats, ännu en rekonstruktion av naturens duglighet, tycks han inte vara fullt så nöjd med:

- Låt oss sammanfatta det med att jag nu fått erfarenheter som gör att jag vet hur jag skulle ha byggt den.

Också det ett gott resultat både i konstnärens och forskarens värld.

BEATA ARNBORG

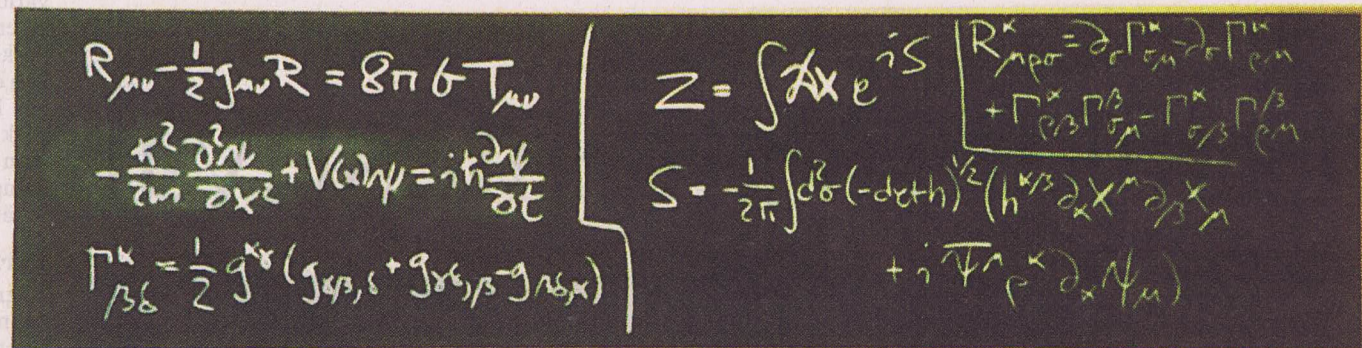


FOTO: RAGNHILD BRODOW

Konstfulla formler. Ulf Danielssons, docent i teoretisk fysik, bidrag. Till vänster två ekvationer som anknyter till den allmänna relativitetsteorin samt en något suddad kvantmekanisk ekvation. Till höger bla strängteorins ekvation - den som forskare hoppas skall knyta ihop de andra båda ekvationerna för att förklara (möjligen delar av) världsalltet.

Höstens Artemis pågår till och med den 17 oktober.